

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2014 roku Sąd Rejonowy w Skierniewicach IV Wydział Pracy w sprawie z powództwa B. D. przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych, zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c..

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Rejonowy wskazał, że w dniu 13 lutego 2014 roku powód podczas rozprawy wskazał, iż dla pozwanego został ustanowiony kurator w oparciu o przepis art. 42 k.c. Z załączonego odpisu KRS wydanego na dzień 28 lutego 2014 roku wynika, iż pozwany nie posiada organu uprawnionego do reprezentowania spółki oraz, że faktycznie został dla pozwanego ustanowiony kurator w trybie powyższego przepisu w osobie T. W.. Zakres kompetencji kuratora ustanowionego na podstawie tegoż przepisu jest ograniczony do działań wskazanych w powyższym paragrafie, w postaci niezwłocznego postarania się o powołanie organów osoby prawnej oraz w razie potrzeby postarania się o likwidację osoby prawnej. Kurator może podejmować czynności zmierzające do tego, aby organ był powołany w sposób prawidłowy. Aktualnie Sąd zwrócił się do kuratora o zajęcie stanowiska w powyższym zakresie. Zdaniem Sądu, skoro brak jest organu należy doprowadzić do sytuacji, w której osoba prawna będzie mogła prawidłowo funkcjonować, a dopiero w razie potrzeby kurator powinien postarać się o likwidację osoby prawnej. Kompetencje kuratora są więc ściśle określone do powyższych czynności. Nie może on działać za osobę prawną zgodnie z uprawnieniami organu powołanego do jej reprezentowania.

Stosownie do treści art.174 § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd zawiesił postępowanie z urzędu, ponieważ w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej stroną zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie. Postępowanie więc nie może się toczyć. Sąd meriti zwrócił uwagę, że z akt sprawy wynika, że w toku postępowania przestał działać organ uprawniony do reprezentowania pozwanego, który winien zostać uzupełniony w trybie art. 70 k.p.c., aktualnie ustanowiony kurator ma za zadanie powołać stosowne organy. W tym stanie bezprzedmiotowym byłoby wyznaczenie powodowi stosownego terminu zgodnie z art. 70 k.p.c. na podjęcie czynności.

Dlatego mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy orzekł, jak na wstępie.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł powód podnosząc, że w dniu 13 lutego 2014 roku w czasie rozprawy powód poinformował Sąd o ustanowieniu kuratora dla spółki w oparciu o przepis art. 42 k.c. Skarżący zwrócił uwagę, że Sąd w czasie od 13 lutego do 14 kwietnia 2014 roku nie podjął żadnych działań mających na celu potwierdzenie bądź wykluczenie tej informacji, ani też nie podjął żadnych działań prowadzących do ustalenia zakresu kompetencji przyznanych kuratorowi przez sąd rejestrowy. Z posiadanych przez powoda informacji pochodzących z wiarygodnych źródeł wynika, że kurator T. W. otrzymał znacznie szersze uprawnienia, niż to wynika z zakresu art. 42 k.c., między innymi prawo do częściowego reprezentowania spółki na zewnątrz. Ponadto żalący wskazał, że Sąd nie podjął ciężących na nim działań wynikających z przepisów art. 69 k.p.c., dotyczących ustanowienia dla osoby prawnej kuratora w postępowaniu cywilnym niecierpiącym zwłoki, a do takiego pozwu o wynagrodzenie należy zaliczyć.

Dodatkowo powód podniósł, że w swoich pismach procesowych zwracał się o przesłuchanie „kluczowego” świadka - dyrektora kontraktu, bezpośredniego przełożonego powoda - z wykorzystaniem pomocy sądowej, której celem miałyby być usprawnienie postępowania. Ponadto wskazał, że wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości na okoliczność oszacowania wynagrodzenia powoda za pracę w godzinach nadliczbowych. Zdaniem B. D. to Sąd powinien dążyć do rozpoznania stosunkowo prostej sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu oraz o ustanowienie na podstawie art. 69 k.p.c. dla pozwanej spółki kuratora.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

- zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Przepis art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c. stanowi, że sąd zawiesza postępowanie z urzędu, jeżeli składzie organów jednostki organizacyjnej będącej stroną zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie.

Oznacza to, że obligatoryjne zawieszenie postępowania z urzędu powinno mieć miejsce wtedy, gdy w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej stroną lub uczestnikiem postępowania zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie. Zatem nie chodzi tu o każdy brak w składzie organów tej jednostki, lecz jedynie o taki brak, który po pierwsze - dotyczy organów, przez które działa ta jednostka, po drugie - uniemożliwia podejmowanie czynności procesowych przez organ tej jednostki. Ponadto chodzi tu o brak o charakterze następczym, tj. powstały w toku postępowania. Brak ten może polegać albo na niewłaściwym składzie organu jednostki organizacyjnej uprawnionego do działania, albo na braku takiego organu (uzasad. post. SN z 31.1.2003 r., IV CKN 1765/00, OSNC 2004, Nr 5, poz. 74).

Zauważyć należy, że stanowisko, według którego zawieszenie postępowania wchodzi w grę dopiero w razie nieusunięcia omawianych przeszkód procesowych, jest sprzeczne z celem zawieszenia i jego obligatoryjnym charakterem. Zwrócić należy uwagę, że zawieszenie postępowania chronić ma stronę przed niekorzystnymi następstwami upływu terminów oraz czynności procesowych podejmowanych w okresie, gdy nie miała ona zdolności procesowej, a nie działał za nią przedstawiciel ustawowy albo gdy nie miała ona organu. Ten wzgląd jest szczególnie istotny właśnie w odniesieniu do przypadku braku organu, albowiem zawieszenie postępowania z tej przyczyny nie ma wstecznego skutku. Zawieszenie postępowania na podstawie art. 174 § 1 nie jest sankcją za nieusunięcie powyższych przeszkód, lecz okresem, w którym usuwanie przeszkód może się odbyć bez zagrożenia interesów strony. Dlatego słusznie podnosi się, że w razie następczego zaistnienia omawianych braków nie ma podstaw do wyznaczenia stronie terminu do ich usunięcia (S. Dmowski (w opracowaniu J. Kołakowskiego) (w:) Kodeks postępowania cywilnego..., t. 1, red. K. Piasecki, s. 879). Rzecz ma się więc inaczej niż przy brakach pierwotnych, przy których cel zakreślenia przez sąd stronie terminu do uzupełnienia braku sprowadza się właściwie do wskazania przedstawiciela ustawowego albo powiadomienia sądu opiekuńczego o jego braku. Zawieszenie postępowania nie stoi też na przeszkodzie podejmowaniu czynności zmierzających do usunięcia omawianych braków, gdyż art. 179 § 3 kpc pozwala, w okresie zawieszenia, na dokonywanie czynności zmierzających do podjęcia postępowania (tamże). Odnotować należy wszakże, że w postanowieniu z dnia 31 stycznia 2003 r., IV CKN 1765/00, OSNC 2004, nr 5, poz. 74, Sąd Najwyższy przyjął, iż niewydanie postanowienia o wyznaczeniu terminu do uzupełnienia braków w zakresie zdolności sądowej i procesowej (art. 70 § 1) nie uchyła obowiązku wydania z urzędu postanowienia o zawieszeniu postępowania na podstawie art. 174 § 1 pkt 2, po stwierdzeniu istnienia wskazanych w tym przepisie przyczyn.

Jeśli brak właściwego organu uprawnionego do działania za stronę nastąpił w toku postępowania i nie został w wyznaczonym terminie uzupełniony, sąd znosi postępowanie w zakresie, w jakim jest ono dotknięte brakiem, i zawiesza postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 2 w zw. z art. 71. Jeżeli mimo zaistnienia wskazanych wyżej przesłanek postępowanie nie zostanie zawieszono, to - w myśl art. 379 pkt 2 - dotknięte jest ono nieważnością. W świetle art. 379 pkt 2 brak organu powołanego do reprezentowania strony stanowi przyczynę nieważności postępowania niezależnie od tego, czy w imieniu tej strony działa pełnomocnik (wyrok SN z dnia 7 listopada 2006 r., I CSK 224/06, LEX nr 276251).

Z kolei art. 42 § 1 k.c. stanowi, że jeżeli osoba prawna nie może prowadzić swoich spraw z braku powołanych do tego organów, sąd ustanawia dla niej kuratora. Kurator powinien postarać się niezwłocznie o powołanie organów osoby prawnej, a w razie potrzeby o jej likwidację (§ 2).

Oznacza to, że kurator może podejmować czynności zmierzające do tego, aby organ był powołany w sposób prawidłowy. Kurator nie ma jednak prawa do powołania takiego organu i nie może zastępować uprawnionych do powoływania organów (tak post. SN z dnia 7 maja 2004 r., III CK 249/03, OSN 2005, nr 5, poz. 87, z aprobującą glosą A. Łopuszyńskiego, Mon. Praw. 2006, nr 12, s. 664). Staranie się bezzwłoczne, oznacza podjęcie bez uzasadnionej

zwłoki wszelkich czynności, które mogłyby doprowadzić do powołania organów, tak aby mogły one działać. Powołanie organów oznacza również uzupełnienie w składzie organu, gdy pozostaje on niekompletny. W praktyce "staranie się" będzie polegało na zwołaniu posiedzenia odpowiedniego organu powołującego, doprowadzenie do wskazania członków organów przez osoby, które mają do tego prawo, itd.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 11 marca 2010 roku wydanym w sprawie V ACa 47/10 (LEX nr 1133925, Biul.SAKa 2010/2/21) wskazał, że Sąd pierwszej instancji wprawdzie dokonał prawidłowej oceny uprawnień kuratora pozwanej powołanego w trybie art. 42 kc, ale ocenę tego odniósł tylko do oświadczenia kuratora o uznaniu roszczenia, a nie do udziału w procesie. Kompetencje kuratora określone są ściśle w treści art. 42 kc i tylko w tych granicach sąd opiekuńczy ustanawia kuratora. W zależności od postanowienia sądu opiekuńczego kurator powołany zostaje do powołania organów osoby prawnej, a w razie potrzeby także do wystąpienia o jej likwidację. Powyższy przepis nie daje w żadnym razie sądowi opiekuńczemu kognicji do nadania kuratorowi uprawnień do dokonywania i podejmowania innych czynności, w tym czynności związanych z zarządzaniem osobą prawną lub jej reprezentowaniem w postępowaniu sądowym. (...) Kurator ustanowiony przez sąd opiekuńczy na podstawie art. 42kc nie jest zatem pełnomocnikiem procesowym ani organem strony. Należy go potraktować jako rodzaj przedstawiciela strony, umocowanego przez sąd opiekuńczy do dokonania czynności związanych z powołaniem organów lub z jej likwidacją. Bez względu na treść orzeczenia sądu opiekuńczego umocowanie kuratora ogranicza się do powyższych czynności. Kurator nie ma więc umocowania do reprezentowania strony w procesie. Zatem sąd pierwszej instancji obowiązany był w trybie art. 70 §1 kpc i 71 kpc wezwać pozwanego do uzupełnienia braków w składzie organu, a po bezskutecznym upływie terminu znieść postępowanie w zakresie, w jakim dotknięte było brakami, a następnie zawiesić postępowanie na podstawie art. 174§1 pkt 2 kpc. Skoro tego nie uczynił postępowanie jest dotknięte nieważnością. Stanowisko to zostało podtrzymane w kolejnym orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 3 stycznia 2013 roku wydanym w sprawie I ACz 1135/12 (LEX nr 1239906). Sąd stwierdził, że kurator, o jakim mowa w art. 42 k.c., nie jest uprawniony do reprezentowania osoby prawnej w czynnościach innych, niż związane z powołaniem organów tej osoby lub jej likwidacją.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż z akt sprawy wynika, że Sąd Rejonowy – w wyniku informacji udzielonych przez powoda na rozprawie w dniu 13 lutego 2014 roku i następnie podjętych czynności w celu potwierdzenia powyższych danych - ustalił, że pozwany nie posiada organu uprawnionego do reprezentowania spółki oraz, że został dla pozwanego ustanowiony kurator w trybie art. 42 k.c. w osobie T. W.. W tej sytuacji Sąd Rejonowy nie miał innej możliwości jak zawieszenie postępowania w sprawie. Jest to obligatoryjny obowiązek, który uprawnia sąd do działania z urzędu. W związku z tym brak jest podstaw do uchylenia – jak chciałby skarżący - prawidłowo wydanego postanowienia. W przeciwnym wypadku naraziłby się na zarzut nieważności postępowania.

Nie można zgodzić się również z twierdzeniami skarżącego, że w okresie od dnia 13 lutego 2014 roku, kiedy to poinformował Sąd Rejonowy o ustanowieniu dla pozwanego kuratora w trybie art. 42 k.c., do dnia 14 kwietnia 2014 roku tj. wydania postanowienia o zwieszeniu postępowania, Sąd Rejonowy nie podjął żadnych działań w celu potwierdzenia lub wykluczenia tej informacji, ani też nie podjął żadnych działań prowadzących do ustalenia zakresu kompetencji przyznanych kuratorowi przez sąd rejestrowy.

Analiza akt sprawy uprawnia do sformułowania wręcz przeciwnych twierdzeń. W dniu 28 lutego 2014 roku sędzia referent wezwał kuratora do zajęcia stanowiska w sprawie. Jednocześnie w tym samym dniu załączył wypis z KRS, z którego wynikało, że pozwany nie posiada organu uprawnionego do reprezentowania spółki oraz, że został dla pozwanego ustanowiony kurator w trybie art. 42 k.c.. Oznacza to po pierwsze, że Sąd w żadnym wypadku nie pozostawał bierny w zakresie informacji, jakie uzyskał od powoda, a po drugie dokonał sprawdzenia czy w rzeczywistości sytuacja, o której wspomniał powód miała miejsce. W związku z tym nie można zgodzić się z zarzutem żalącego, co do braku aktywności we wskazanym zakresie po stronie Sądu, ponieważ w żadnym wypadku nie znajduje to potwierdzenia w okolicznościach niniejszej sprawy.

Co się zaś tyczy twierdzeń powoda odnośnie nie przeprowadzenia przez Sąd Rejonowy dowodu z zeznań świadka czy też opinii biegłego z zakresu rachunkowości, to nie mogły być te okoliczności analizowane przez Sąd

Okręgowy, ponieważ dotyczą one kwestii mających znaczenia dla merytorycznego rozpoznania, zawisłej przed Sądem Rejonowym, sprawy. Natomiast Sąd Odwoławczy był zobligowany jedynie do sprawdzenia prawidłowości zaskarżonego postanowienia dotyczącego kwestii zawieszenia postępowania. W związku z tym nie był uprawniony do weryfikowania decyzji Sądu meriti podejmowanych w ramach merytorycznego rozpoznania sprawy, a w szczególności w zakresie prawidłowości prowadzonego postępowania dowodowego.

Nie można natomiast odmówić skarżącemu słuszności, co do możliwości zastosowania instytucji ujętej w art. 69 k.p.c. Wprawdzie powyższe stwierdzenie powoda w żadnym wypadku nie czyni wydanego postanowienia o zawieszeniu postępowania zbędnym, ale daje asumpt do dalszego działania, poprzez rozważenie przez Sąd czy w niniejszej sprawie nie zachodzi potrzeba ustanowienia kuratora na podstawie art. 69 k.p.c. Jednak, aby przedsięwziąć takie czynności w pierwszej kolejności należałoby ustalić, jaki zakres działania został wyznaczony kuratorowi powołanemu w trybie art. 42 k.c. przez Sąd Rejestrowy. W tym celu niezbędnym byłoby załączenie postanowienia o jego ustanowieniu, w którym winien być wskazany zakres działania. Następnie zaś należałoby rozważyć czy jest potrzeba ustanowienia kuratora w niniejszej sprawie trybie art. 69 k.p.c. w zw. z art. 460 § 2 k.p.c. Przy czym pamiętać należy, że strona wnosząca o ustanowienie kuratora procesowego powinna uprawdopodobnić, że czynność która ma być dokonana, jest czynnością niecierpiącą zwłoki. Ocena czy tak jest należy ostatecznie do sądu. Kurator procesowy jest przedstawicielem ustawowym osoby prawnej, dla której został ustanowiony, gdyż źródłem jego umocowania jest wydane na podstawie ustawy orzeczenie sądowe. Prawo reprezentacji jest tu ograniczone do czynności niezbędnych w postępowaniu sądowym, generalnie nie wchodzi tu w grę czynności dyspozytywne. Ewentualne zaś ustanowienie kuratora będzie dawało podstawy do podjęcia postępowania i jego prowadzenie z udziałem kuratora reprezentującego stronę. Przy czym nie jest przeszkodą dla działania przez Sąd zawieszenie postępowania. Jak już podniesiono powyżej zawieszenie postępowania nie stoi na przeszkodzie podejmowaniu czynności zmierzających do usunięcia omawianych braków, gdyż art. 179 § 3 pozwala w okresie zawieszenia na dokonywanie czynności zmierzających do podjęcia postępowania (tamże), a zresztą usuwanie braków odbywa się poza zawieszonym postępowaniem.

W konkluzji uznać należy, iż Sąd I instancji w sposób uprawniony zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 § 1 pkt. 2 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, zgodnie z art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie powoda, jako bezzasadne

Przewodnicząca: Sędziowie: